
МЕДИИ И КОМУНИКАЦИИ НА 21. БЕК
21ST CENTURY MEDIA AND COMMUNICATIONS
6/2022

DOI: 10.54664/POGX4340

Александър ГЕОРГИЕВ*

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

**ТЕНДЕНЦИИ ПРИ МЕДИЙНОТО ОТРАЗЯВАНЕ
НА ДВЕ ОБРАЗОВАТЕЛНИ КНИГИ, ЗАСЯГАЩИ ТЕМИ ТАБУ**

Aleksandar GEORGIEV

St. Kliment Ohridski University of Sofia, Bulgaria

**TENDENCIES IN THE MEDIA COVERAGE
OF TWO EDUCATIONAL BOOKS CONCERNING TABOO THEMES**

Abstract: The article examines the media coverage of two books intended for children and teenagers that concern taboo themes, such as sexual education and same-sex partnership. A similarity in the coverage is demonstrated where limited conservative stances become overrepresented through a large number of publications in a short period of time. The results are presented with regard to media effects and the formation of attitudes in a wide range of recipients of mediatized messages.

Keywords: media representation; media effects; educational books; tabooization.

Увод

Медийното обговаряне на определени събития оформя общественото мнение и формира у аудиторията определени представи. Обсъждането на теми табу има потенциала както да се бори със съществуващите в социума негативни стереотипи по отношение на определени групи от хора или във връзка с конкретни чувствителни проблеми, така и да затвърждава предрасъдъци и да насажда нови.

Именно това прави значимо изследването на медийната репрезентация на двете издания, насочени към младежка аудитория и дискутиращи теми табу, „В като Вагина“ – книга за сексуалното образование, насочена към момичета и млади жени, и „Мравин и планетата Гора“ – първата илюстрирана приказка за деца от български автор, в която могат да бъдат разпознати еднополови двойки.

Целта на настоящата разработка е да проследи медийното отразяване на двете издания, за да установи отношението на медиите към тези книги, засягащи теми табу, и възможните социални ефекти от конкретните медийни репрезентации.

Теоретична рамка

Медийното съдържание е конструирано и по необходимост представя събитията в определен ракурс, резултат от подбора и съобщаването на информацията, която се определя като

---

* Александър Георгиев – докторант, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, miglenov@uni-sofia.bg

обществено значима от журналистите, и пропускането на детайли, които се определят като по-малко значими. Този подбор на информация се означава с термина *фрейминг* (рамкиране) (Potter 2012: 77–78). Рамкирането на събитията се определя от „перспективата на ценностите, поддържани от политически и икономически елити“ (D’angelo 2002: 876). Изследването на рамкирането на двете издания може да разкрие ценностите, които доминират медийната сфера.

Концепцията за прайминга (priming) акцентира върху влиянието, което медиите оказват, като излагат аудиторията си на определена информация, която формира техните възгледи и реакции в бъдещи ситуации, като това включва и стереотипни репрезентации (Roskos-Ewoldsen et al. 2002: 97, 102). Следователно медиите формират представи и предразсъдъци у своята аудитория, които впоследствие имат отражение в социалния и политическия живот на социума.

Методология

Обектът на изследването се състои от два текстови корпуса, формирани от медийни публикации. Първият обхваща отразяването на книгата „В като Вагина“ в периода 28.05.2019 – 17.08.2021 г. Вторият – отразяването на „Мравин и планетата Гора“ в периода 03.01.2021 – 03.06.2021 г. Материалите са събрани чрез интернет търсачката Google по ключови думи „Мравин“ и „В като Вагина“, като са регистрирани единствено медийни публикации и са изключени постове в социални мрежи, в блогове, в страници на електронни книжарници и др.

Анализът цели да установи дали съществува сходство при отразяването на двете издания и да разкрие кои са главните говорители, чиито позиции получават медийно представяне. Групирането на текстовете според съдържащата се в тях оценка цели да разкрие дали някои медии отразяват изданията в конкретен негативен или положителен ракурс и кои са те. Материалите са оценени като съдържащи положителна оценка, когато представят разглежданите издания като нови, полезни, с възможност да окажат положителен социален ефект и т.н.; като негативнооценъчни са определени текстовете, в които изданията се представят като вредни, манипулативни, опасни и пр.; текстове с преобладаващо информативен характер или такива, в които са представени различни гледни точки, без никоя от тях да взема превес над останалите, са категоризирани като такива без експлицитно изразена оценъчност. Ще бъде проследено също и мултиплицирането на едни и същи текстове или техни варианти в различни медии и пътя, който изминават в различните медийни канали, за да се установи наличието или липсата на медийни клъстери, които препечатват сходно съдържани, както и кои са те и дали са едни и същи за „Мравин и планетата гора“ и „В като Вагина“.

Чрез анализ на рамкирането ще бъдат установени фреймовете, в които се реализира медийното отразяване при двете издания с цел да се проследи наличието на сходство между публикациите в текстовите корпуса за двете издания.

Резултати

Отразяването на „В като Вагина“

Регистрираните медийни текстове, посветени на книгата „В като Вагина“, са публикувани в периода 28.05.2019 – 17.08.2021 г. и са общо 99 на брой. Корпусът включва публикации от 64 медийни уебсайта.

В медийното отразяване на изданието могат да бъдат отграничени няколко периода. Първият обхваща интервала между 28.05.2019 и 21.07.2019 г. На този етап книгата „В като Вагина“ е съдържателно завършена, публикуват се отделни разтвори от нея, но тече кампания по набирането на средства за нейното отпечатване чрез crowdfunding в платформата Indiegogo. 11-те текста от този период представят изданието неизменно в положителна светлина като наблягат на неговата полезност във връзка със сексуалното образование на момичетата в България. Публикувани са 3 интервюта с авторките на книгата. Сайтовете¹, които информират за проекта, са

¹ marginalia.bg, atrakcia.bg, dnevnik.bg, boyscoutmag.com, goguide.bg, momichetata.com, ladyzone.bg, btv.bg, maikomila.bg, svobodnaevropa.bg, vesti.bg.

предимно специализирани или профилирани, с изключение на vesti.bg, svobodnaevropa.bg, btv.bg и dnevnik.bg.

Вторият период започва повече от година по-късно, на 12.10.2020 г. с публикация в сайта ladyzone.bg, в която се съобщава за излизането на книгата. На следващия ден (13.10.2020 г.) сайтът marginalia.bg също съобщава за излизането на книгата и това е единствената от четирите публикации за деня, която не съдържа отрицателна оценка и е с информативен характер. Останалите представят коментарите от „Фейсбук“ на Кристиян Шкварек и Ирени Зикидис, които критикуват изданието. Ирени Зикидис задава серия въпроси относно достоверността на представената във „В като Вагина“ информация и я определя като „най-малкото подвеждаща, да не кажа грешна или лъжлива“². Текстът е препубликуван и в lentata.bg, издание, което в отделна публикация от същия ден публикува и коментара на Кристиян Шкварек, в който книгата е определена като „продукт на прогресивната пропаганда“³.

На 14.10.2020 г. са публикувани 26 материала, от които 20 съдържат отрицателна, оценка, 2 – положителна, а 4 са без експлицирано отношение към изданието. От 20-те единици с отрицателна оценка, 17 представят позициите на Кристиян Шкварек и Ирени Зикидис от социалната мрежа „Фейсбук“, което превръща двамата коментатори в основни говорители, формиращи медийния ракурс, от който се разглежда изданието „В като Вагина“ в самото начало на широкото му отразяване от голям брой медии (25⁴). Двата материала, съдържащи положителна оценка, са публикувани в профилирания сайт huge.bg, ориентиран към съдържание от интерес за ЛГБТ общността, и от boulevardbulgaria.bg.

Регистрираните материали от следващия ден са значително по-малко (7), като четири от тях тиражират вече разгледания коментар на Ирени Зикидис, а един – предложението на Кристиян Шкварек, публикувано във фейсбук профила му, за издаване на книга със заглавие „М като Мъж“ – своеобразен консервативен еквивалент на „В като Вагина“. Сайтът „Площад „Славейков“ публикува коментар върху негативните реакции и в защита на изданието.

На 16.10.2020 г. следва нова вълна от материали (33), от които 28 съдържат отрицателна оценка, а от тях 25⁵ съдържат призива на ВМРО за подвеждането под наказателна отговорност на създателите на „В като Вагина“ (определена като „тийнейджърският вариант на Истанбулската конвенция“⁶). От останалите три отрицателнооценъчни текста един представя позицията на Ирени Зикидис, останалите два – предложението на Кристиян Шкварек за издаването на „М като Мъж“, веднъж под заглавие „БХК издаде книга за деца „В като вагина“⁷ (информацията е подвеждаща, доколкото Българският хелзинкски комитет е единствено медиен партньор на изданието).

В разгледания втори етап от отразяването на „В като Вагина“, последвал публикуването на предварителна информация за изданието, докато неговото излизане на пазара все още пред-

² Въпроси от Фейсбук: Доказани ли са научно твърденията в детска книжка, финансирана от БХК? // actualno.com, 13.10.2020. https://www.actualno.com/society/vyprosi-ot-fejsbuk-dokazani-li-sa-nauch-notvrdenijata-v-detska-knijka-finansirana-ot-bhk-news_1509034.html [01.10.2021]

³ Прогресивната пропаганда с мултикулти послания за децата ни // Lentata.com, 13.10.2020. <https://www.lentata.com/page_19042.html> [01.10.2021]

⁴ 168chasa.bg, 24chasa.bg, 24plovdiv.bg, bgdnes.bg, bgonair.bg, blitz.bg, boulevardbulgaria.bg, fakti.bg, flagman.bg, flashnews.bg, huge.bg, lupa.bg, marica.bg, nbox.bg, newsbg.eu, novini.bg, pik.bg, plovdivpress.bg, plovdivmedia.com, razloginfo.eu, sledvayme.net, tribune.bg, trud.bg, viapontika.com и eurocom.bg.

⁵ Публикувани в сайтовете: 24chasa.bg, 24plovdiv.bg, 7dnibulgaria.bg, actualno.com, blitz.bg, burgasinfo.com, cross.bg, dariknews.bg, dnes.bg, epicenter.bg, glasove.com, lupa.bg, marginalia.bg, mediapool.bg, novini.bg, pik.bg, standartnews.com, theworldnews.net, tribune.bg, trud.bg, vesti.bg и eurocom.bg.

⁶ ВМРО: Искане наказателна отговорност за създателите на „В като вагина“. // vesti.bg, 16.10.2020. <<https://www.vesti.bg/bulgaria/vmro-iskame-nakazatelna-otgovornost-za-syzdatelite-na-v-kato-vagina-6116322>> [01.10.2021]

⁷ БХК издаде книга за деца „В като вагина“. // Plovdiv24.bg, 16.10.2020. <<https://www.plovdiv24.bg/novini/Bylgaria/BHK-izdade-kniga-za-deca-V-kato-vagina-1011435>> [01.10.2021]

стои, се наблюдава мултиплициране в голям брой публикации на три отрицателни позиции, които изцяло доминират медийното поле. Реакциите срещу тази негативна вълна са единични.

Материали по темата продължават да излизат между 17.10.2020 и 05.11.2020 г., но вече много по-малко на брой (общо 17 за посочения период), като препечатването на позициите на Ирини Зикидис, Кристиан Шкварек и ВМРО е напълно преустановено. Превес взима положителното отразяване на изданието (12 публикации съдържат положителна оценка), а публикуваните отрицателни коментари са по-нюансирани и не се препечатват масово. На този етап се публикуват интервюта с авторите, както и с експерти в областта на сексологията и правото, които опитват да неутрализират притесненията, възникнали около изданието.

Сред публикациите с положителна оценка се отличава текстът на Ивайло Дичев „Щ като Щраус“, публикуван в „Дойче Веле“⁸, който очевидно е в защита на изданието, но в съдържателен план е фокусиран повече върху разпространилите се в медиите и социалните мрежи отрицателни публикации. Сходен е случая и при друга публикация – тази на Силвия Недкова, озаглавена „В като Възпалена тълпа“ и публикувана в сайтовете ploshtadslaveikov.com и clubz.bg⁹. В изданието се описва като „безценно улеснение за трудния разговор за променящото се тяло, напъващата сексуалност и поведението на жената в съвременния свят“. Акцентът отново е върху критиката на вече разпространилите се в медиите негативни реакции и засяга по-широки проблеми, свързани с феминизма, равноправието на жените, сексуалното образование и др.

С фокус върху самото издание е статията от Видка Атанасова, публикувана в „Дневник“¹⁰. В нея се представят темите, които книгата засяга, включени са изказвания на авторите ѝ, а също и част от критиките към „В като Вагина“.

Обществените медии се включват в обществения дебат сравнително късно, но играят своеобразна роля на коректив. БНР излъчва интервюта с авторите, с Надежда Дерменджиева от Българския фонд за жените и със сексолога Михаил Околийски. Националната телевизия дава трибуна на Йордана Бекирска (адвокат) и Румен Бостанджиев (сексолог) в изданието на „Денят започва с култура“ от 23.10.2020 г.¹¹ Гостите се отнасят изцяло положително към книгата и опитват, опирайки на своя експертен авторитет, да тушират негативните внушения, които част от критиците на изданието правят.

Светла Енчева в материал за сайта toest.bg изброява достойнствата на „В като Вагина“: „...руши табута и че го прави смело, без страх, без срам и без онова вменено чувство на вина от собствената сексуалност, което масово се възпитава у нас. [...] назовава нещата с истинските им имена, като почнем от вагината. [...] казва елементарни неща, изговарянето на които у нас не се прощава лесно“¹². Статията не представлява безкритична апология на изданието, посочени са и някои негови слабости, но все пак превес безспорно взема позицията, че то е полезно и необходимо.

Последният регистриран материал е публикуван почти година по-късно, на 17.08.2021 г., в профилирания сайт out.bg и представлява интервю със създателите на „В като Вагина“.

Прави впечатление също така, че в текстовете с положителна оценка изданието се рамира като пособие по сексуално образование, т.е. информиращо, възпитаващо, овластяващо.

⁸ Дичев, Ивайло. Щ като Щраус. // Дойче Веле, 16.10.2020. <<https://p.dw.com/p/3k0Kt>> [22.11.2021]

⁹ Недкова, Силвия. В като Възпалена тълпа. // Клуб Z, 18.10.2020. <https://www.clubz.bg/105254-v_kato_vuzpalena_typra> [22.11.2021]. Недкова, Силвия. В като Възпалена тълпа. // Площад Славейков, 18.10.2020. <<https://www.ploshtadslaveikov.com/v-kato-vazpalena-talpa>> [22.11.2021].

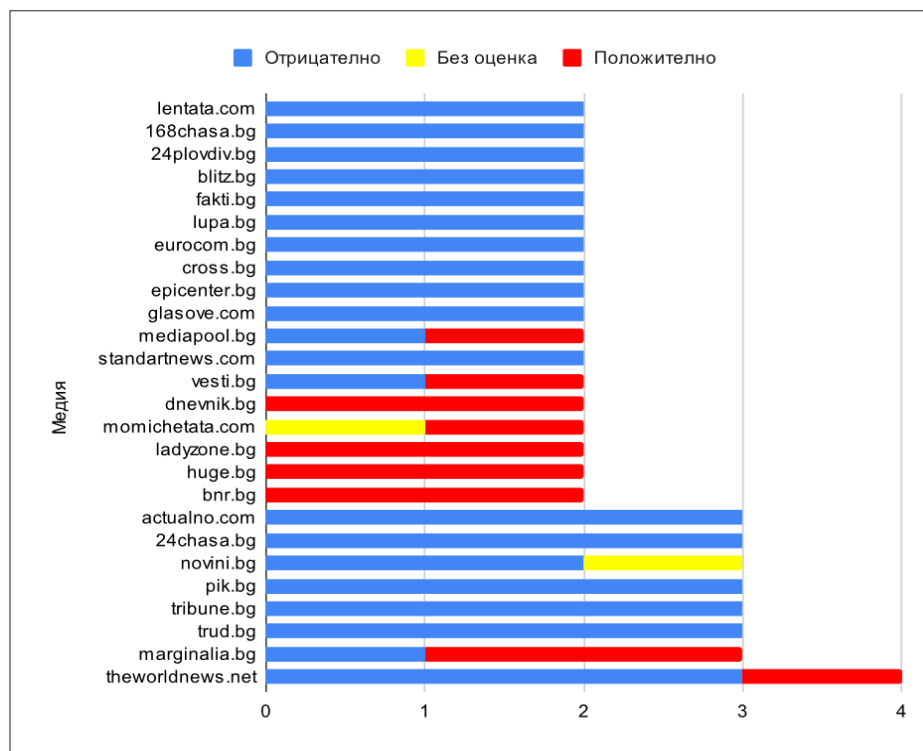
¹⁰ Атанасова, Видка. „В като вагина“ повдигна отново въпроса за сексуалното образование на децата. // Дневник, 17.10.2020. <https://www.dnevnik.bg/detski_dnevnik/2020/10/17/4127868_v_kato_vagina_povdigna_otnovo_vuprosa_za_seksualnoto> [22.11.2022]

¹¹ Защо една книга за сексуалното образование предизвика скандал? // БНТ, 23.10.2020. <<https://bnt.bg/news/zashto-edna-kniga-za-seksualnoto-obrazovanie-predizvika-skandal-284944news.html>> [22.11.2021]

¹² Енчева, Светла. В като вменяване на вина. // Тоест, 24.10.2020. <<https://toest.bg/v-kato-vmenyavane-na-vina/>> [22.11.2021]

Публикациите с отрицателна оценка се съсредоточават в голяма степен върху частта, в която „В като Вагина“ обсъжда въпроси свързани с пола, сексуалната ориентация и мастурбацията.

От 64-те сайта, които публикуват материали, свързани с книгата „В като Вагина“, 38 сайта (59,4%) са публикували само по един материал. 15¹³ (39,5%) от тези сайтове публикуват материал, съдържащ отрицателно отношение към книгата „В като Вагина“, материал с положителна оценка публикуват 17 сайта (44,7%), а материалите в останалите 6 сайта (15,8%) са без експлицирана оценка или с преобладаващо информативен тип съдържание.

Фигура 1. Брой материали за „В като Вагина“ според съдържащата се в тях оценка по сайтове

По две публикации имат 28,1% от уебсайтовете, по 3 – 10,9%, а по 4 – 1,6%. На фиг. 1 е показано съотношението на публикациите с положителна и отрицателна оценка и без експлицирана оценка в сайтовете с две или повече публикации. 16 от тези сайтове (61,5%) публикуват единствено материали, съдържащи отрицателна оценка. Медийните сайтове, в които са публикувани само материали с положителна оценка за изданието са само 4 (15,4%). Сайтовете, които представят материали както с отрицателно, така и с положително отношение към „В като Вагина“ са 4 (15,4%). Т.е. вижда се, че като брой повече са уебсайтовете, които представят изданието преобладаващо отрицателно. За сметка на това обаче те са издания, които клонят към таблоидната, сензационна преса. Сред сайтовете, които публикуват единствено или преобладаващо положителни материали са dnevnik.bg и bnr.bg, медията с фокус върху правата на човека marginalia.bg, специализираните сайтове ladyzone.bg и momichetata.com, както и таргетиращия основно ЛГБТ общността сайт huge.bg.

От общо 99-те публикации за „В като Вагина“ 60 (60,6%) са съдържащите отрицателна оценка за изданието, 31 (31,3%) са съдържащите положителна оценка и 8 (8,1%) са материалите, в които липсва експлицирана оценка или са с предимно информативен характер.

Медийното отразяване на разглежданото издание е обрамчено от публикации, които го оценяват положително. След официалното излизане на книгата обаче се наблюдава бум на медийни публикации с негативна оценка, които съдържат ограничени на брой позиции, ти-

ражирани в огромен размер и заемащи доминираща позиция в публичната сфера именно в момента, в който мнозинството от хора научава за съществуването на „В като Вагина“, тъй като публикуваните дотогава материали, съобщаващи за проекта, докато той още не е напълно реализиран, са достъпни предимно за аудиторията на профилирани уебсайтове с ограничена публика. Усещането за скандал в публичното пространство и поляризирането на медийния дискурс е ефект от аномалия в отразяването, при която временно говоренето се превзема от малък брой коментатори. То започва ударно и бързо затихва, но създава силно първо впечатление у масовата аудитория.

Отразяването на „Мравин и планетата Гора“

Отразяването на „Мравин и планетата Гора“ започва на 22 януари 2021 г. с голям брой публикации – общо 36 материала в 34 сайта.

21 от публикациите¹⁴ са идентични или почти идентични. Те са с отрицателна оценъчност и представят позицията на евродепутата Ангел Джамбазки, която той изразява в своя пост във „Фейсбук“, публикуван в същия ден. Политикът пише „Хайде, хаирлия да е. Иде малкият Мравин, пазете децата.“, цитира кратко описание на съдържанието на книгата и добавя „А сега, ако сте спрели да повръщате, обърнете внимание кои са „фондациите“, които финансират тази гадост...“.

Сайтът standartnews.com публикува материал¹⁵ без посочен автор със сензационното заглавие „Безсрамие! Джендърска книжка за 3-годишни“, в който са цитирани два коментара на потребители от „Фейсбук“, както и позицията на Ангел Джамбазки, изразена в социалната мрежа. В материала се обобщава, че издателството е встретило всички родители. Статията е препечатана от novini247.com.

Материалът в dnes.bg (препечатан от perniknews.com с идентично заглавие и от trendynews.bg под заглавие „Родителите възмутени: Детска книжка подтиква малчуганите към еднополова любов“) представя накратко съдържанието на книгата и по същество е по-скоро информативен и без изразена оценъчност.

Интересна е статията на сайта informiran.net, озаглавена „Потресаващо! ГЕРБ калинки одобриха книжка за деца с еднополови семейства“. Въпреки изведената връзка между книгата и Политическа партия ГЕРБ, в самия материал липсва каквато и да било информация за връзката на партията с изданието, тонът на статията е неутрален, цитира се информация от сайта ploshtadslaveikov.com.

Материалът на ploshtadslaveikov.com е по-скоро положителен, преобладаващо информативен. На него се позовава и сайта dunavmost.com.

На следващия ден (23 януари, събота) са публикувани 6 материала (2 без изразена оценка и 4 с положително отношение), като започват да се появяват реакции на негативното отразяване на изданието и в негова защита, чиято реторика се основава на ценности като толерантността и приемането, на насочване вниманието върху прекомерността на негативните реакции, както и на опит за аргументирано оспорване на осъдителни и алармистки твърдения срещу изданието (че е развращаващо, вредно и пр.), набляга се върху важността на топлите отношения в семейството, независимо дали е съставено от партньори от различен или един и същи пол.

С положително отношение е и материалът в нишовия сайт huge.bg, който е тематично ориентиран към въпроси от значение за ЛГБТ общността. В него се набляга на необходимостта в българската литература за деца да присъстват и истории с хомосексуални герои¹⁶. Подобна

¹⁴ В сайтовете 7dnibulgaria.bg, sofiainfo.bg, varnanovini.bg, epicenter.bg, news10.10bg.eu, news2.bg, fakti.bg, skandal.bg, burgas24.bg, novini247.com, crechetalo.com, plovdivmedia.com, novini.bg, vidinvest.com, eurocom.bg, glasnews.bg, blitz.bg, pbnovini.com, pirinsko.com, politikata.net и lupa.bg.

¹⁵ Безсрамие! Джендърска книжка за 3-годишни. // Стандарт, 22.01.2021. <<https://www.standartnews.com/balgariya-obshtestvo/bezsramie-dzhendrska-knizhka-za-3-godishni-450080.html>> [01.10.2021]

¹⁶ **Summer, Angelica.** „Мравин“ или защо е важно да има българска детска приказка с хомосексуални герои. // Huge.bg, 22.01.2021. <<https://huge.bg/mravin-ili-zashto-e-vazhno-da-ima-balgarska-detska-prikazka-s-homoseksualni-geroi/>> [24.11.2021]

е тезата и в материала на Коста Каракашян в общностния сайт out.bg. В него се отбелязва, че „Мравин и планетата Гора“ запълва липсата на подобен тип литература на български, както и че „Съществуването на книги като „Мравин и планетата Гора“ е значимо, както за децата, които ще се запознаят с нея, така и за техните родители. Тя ще им даде шанс от малки (или като големи) да се научат, че традицията и многообразието не са взаимно изключващи се, а могат да вървят ръка за ръка“¹⁷.

Силвия Недкова, автор на коментар и за „В като Вагина“ разглежда в публикация¹⁸ от сайта ploshtadslaveikov.com в по-широкия контекст на семейната обич въпросите, които „Мравин и планетата Гора“ повдига. С фокус върху необходимостта от толерантно отношение към различието е и коментарът на Флора Иванова, публикуван в сайта woman.bg¹⁹

Няма регистрирани публикации от 24 януари (неделя). На 25 януари са публикувани 15 материала. Нова ТВ излъчва интервю (публикувано и в dariknews.bg, vesti.bg и dnesplus.bg), в рамките на което „Мравин и планетата Гора“ се представя от член на фейсбук група за родители в еднополови семейства и член на Фондация „Сингъл степ“, с чиято подкрепа е реализирано изданието. Текстовете, съдържащи положителна оценка, са 6, с отрицателна – 2, а без изразена оценка – 7. 5 от публикациите са с близко или идентично съдържание.

В следващите дни броят публикации значително намалява. Прави впечатление, че след лавинообразното начало на отразяването с множество негативни публикации в първите няколко дни, медийният дискурс става по-малко поляризиран, появяват се различни гледни точки, публикуват се коментари, като повечето от тях са положителни.

Материали продължават да се публикуват до 28 февруари. Така медийното обсъждане на „Мравин и планетата Гора“ обхваща период от един месец и почти една седмица.

Медийни публикации за „Мравин и планетата Гора“ се появяват отново през май и юни 2021 г. Те са свързани с представянето на книгата в София на 26 май. Предварителна информация за предстоящото събитие оповестява общностният сайт out.bg. Представянето протича напрегнато поради присъствието на опоненти на изданието, които се опитват да провалят премиерата на книгата, поради което се налага намеса на охраната. Това е първият от поредица инциденти при културни мероприятия, ориентирани към ЛГБТ общността в периода преди провеждането на ежегодното правозащитно шествие София прайд. Медийното отразяване на „Мравин и планетата Гора“ във връзка с тези събития е ограничено, публикациите са общо 11 и са публикувани между 26 май и 3 юни. Материали по този проблем са публикувани в out.bg, huge.bg, bnr.bg и clubz.bg. Trafficnews.bg, dnes.bg, lupabg, fakti.bg и glasnews.bg също публикуват материали, които обаче съдържат неточна информация – в тях се твърди, че представянето на „Мравин и планетата Гора“ в сградата на Радио Пловдив е причина за напрежение и нахлуване на „ултраси“ на премиерата, но всъщност става дума за представяне на две други издания на Младежката ЛГБТ организация „Действие“.

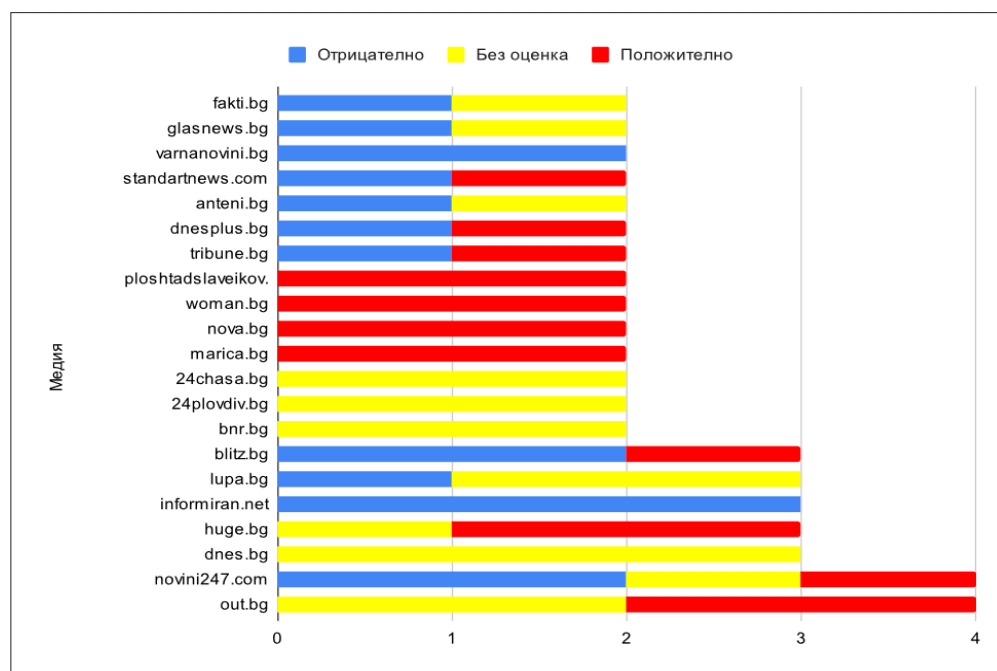
Публикации за книгата „Мравин и планетата Гора“ са регистрирани в 67 медийни уебсайта, като 46 от тях (68,7%) са публикували само един материал, свързан с изданието, 14 сайта (20,9%) са публикували по две публикации. Сайтовете с по 3 публикации са 5 на брой (5,8%) – blitz.bg, huge.bg, lupa.bg, dnes.bg и informiran.net; с по 4 публикации са 2 сайта (4,3%) – novini247.com и out.bg, като се вижда, че един от тези сайтове е специално насочен към ЛГБТ тематика. Общо регистрираните публикации са 97.

¹⁷ **Каракашян, Коста.** „Мравин и планетата Гора“ е задължително четиво за цяло поколение родители. // Out.bg, 23.01.2021. <<https://out.bg/detskata-knizka-mravin-i-planetata-gora-e-zadalzitelno-chetivo-za-cyalo-pokolenie-roditeli.html>> [24.11.2021]

¹⁸ **Недкова, Силвия.** Апокалипсисът около една мравка. // Площад „Славейков“, 23.01.2021. <<https://www.ploshtadslaveikov.com/apokalipsisat-okolo-edin-mravin/>> [24.11.2021]

¹⁹ **Иванова, Флора.** Детска книжка с еднополови родители – да, успокойте се, нищо няма да им стане на децата. // Woman.bg, 23.01.2021. <<https://woman.bg/po-zhenski/detska-knizhka-s-ednopolovi-roditeli--da-uspokojte-se-nishto-nyama-da-im-stane-na-detsata.71348.html>> [24.11.2021]

В сайтовете с по една публикация половината от материалите (23 на брой, 50%) са с отрицателна оценка, положително отношение към изданието е регистрирано в 14 материала (30,4%), а без експлицирана оценка са останалите 9 публикации (19,6%).

Фигура 2. Брой материали за „В като Вагина“ според съдържащата се в тях оценка по сайтове

На фиг. 2. е показано съотношението на публикациите с положителна и отрицателна оценка и без експлицирана оценка в сайтовете с две или повече публикации.

Само в два сайта са публикувани единствено материали с отрицателна оценка – регионалният varnanovini.bg и informiran.net. Единствено текстове с положително отношение към разглежданото издание са публикувани в сайтовете ploshadslaveikov.com, woman.bg, nova.bg и marica.bg. Без оценка или с преобладаващо информативен характер са публикациите в 24chasa.bg, 24plovdiv.bg, bnr.bg и dnes.bg

Разпределението на всички текстовете според съдържащата се в тях оценка е следното: съдържащите положителна оценка за изданието текстове са 31, съдържащите отрицателна – 39, а тези без експлицитно изразено отношение са 27. Както вече беше отбелязано, в първите дни от медийното отразяване доминират публикациите, съдържащи негативна оценка: от 36-те материала, публикувани на 22 януари, 28 са с отрицателно отношение към изданието. Прави впечатление, че преобладаващата част от тях (24) представя позицията на евродепутата Ангел Джамбазки. С мултиплицирането на неговия коментар във „Фейсбук“ медиите го превръщат в основен говорител при отразяването на „Мравин и планетата Гора“. В регистрираните материали не се наблюдават други подобни явления, при които нечия позиция да е така многократно представена.

От гледна точка на рамкирането се наблюдава, че както в материалите, съдържащи положителна оценка за изданието, така и в тези, които съдържат отрицателна оценка, преобладаващо книгата е характеризирана основно с включените в нея герои, разпознати като хомосексуални или в еднополови съжителства, като в същото време се отделя по-малко или никакво внимание на репрезентацията в произведението на други теми, например осиновяването, дисклексията, уврежданията и др.

Медийното отразяване на изданието „Мравин и планетата Гора“ се характеризира с първоначалното публикуване на голям брой публикации, които съдържат негативни внушения. Голям брой от тях обаче представят единствено оценката на евродепутата Ангел Джамбазки и се позовават на коментари в социалната мрежа „Фейсбук“. По този начин ограничен брой позиции формират първоначалната представа за проблема, която впоследствие трябва да бъде коментирана и преформулирана. Изданието става повод за обсъждане на други проблеми и е обговаряне от гледна точка на тях, като се наблюдава свързакцентриране върху проблема за еднополовите семейства.

Дискусия

При отразяването и на двете издания се наблюдава пренасищане на медийното пространство с ограничен брой, но препечатвани многократно позиции. В случая с „В като Вагина“ това са коментарите на Ирини Закидис и Кристиян Шкварек, както и позицията на ВМРО, в която от партията призовават авторите на книгата да бъдат подведени под наказателна отговорност. При отразяването на „Мравин и планетата Гора“ масово се тиражира пост на евродепутата от същата партия Ангел Джамбазки. Така един малък консервативен кръг превзема говоренето за двете издания за кратък период от време, който обаче и в двата случая представлява първата голяма вълна от публикации, което означава, че това е моментът, в който по-голямата част от аудиторията научава за двете издания и формира мнението си за тях. Уебсайтовете, които публикуват посочените позиции, са 33 за „В като Вагина“ и 23 за „Мравин и планетата Гора“, като 18²⁰ от тях съвпадат за двете издания.

Докато за „В като Вагина“ съществуват известен брой публикации преди пика от негативни материали, „Мравин и планетата Гора“ влиза в публичната сфера именно чрез съобщенията за възмущението, което книгата е предизвикала. И при двете издания се наблюдава последващо по-балансирано и дори положително отразяване, което обаче трябва да компенсира огромната вълна от отрицателни публикации, която го предшества.

Количественото измерение на отразените позиции е от голямо значение, защото „[о]бщественото мнение е важно и влиятелно в обществото заради количеството му, а не заради качеството“ (Александрова 2021: 60). Големият брой публикации създават усещане за легитимност и разпространеност на тиражираните мнения, които обаче са частни позиции във фейсбук профили или в партийни уебсайтове.

Заклучение

Медиатизацията на изданията „В като Вагина“ и „Мравин и планетата Гора“, ориентирани към младежка аудитория и разискващи теми табу, протича по сходен начин и се характеризира с лавинообразно публикуване на голям брой материали с отрицателно отношение, които имат силата да формират нагласи и да оформят общественото мнение чрез свърхрепрезентацията на отделни частни и консервативни позиции, които често съдържат манипулативни или неверни твърдения. Положителното отразяване на тези издания изостава във времето, по-ограничено е и е ангажирано с опровергаването на отрицателните позиции. Наблюдава се сходен модел при обговарянето на двете издания, който може да бъде предмет на бъдещи изследвания.

Анализът на рамкирането показва, че и при двете разглеждани издания в центъра на вниманието попада информацията, свързана със сексуалността. Тази тема се използва за създаване на скандал и сензационно внушение, въпреки че представлява само част от засегнатите и в двете издания проблеми. В текстовете с положителна насоченост материалите се рамкират като отнасящи се до по-обширни проблеми като феминизма, толерантността, равнопоставеността и др.

²⁰ 7dnibulgaria.bg, blitz.bg, epicenter.bg, eurocom.bg, fakti.bg, lupa.bg, novini.bg, plovdivmedia.com, standartnews.com, 7dnibulgaria.bg, blitz.bg, epicenter.bg, eurocom.bg, fakti.bg, lupa.bg, novini.bg, plovdivmedia.com, standartnews.com.

ЛИТЕРАТУРА // BIBLIOGRAPHY

Александрова 2021: Александрова, С. Същност на понятието „обществено мнение“ и ролята му в обществените процеси. – Във: *Философски алтернативи*. 2021. No. 1. // Aleksandrova 2021: Aleksandrova, S. Sashtnost na ponyatiето “obshtestveno mnenie” i rolyata mu v obshtestvenite procesi. – Vav: *Filosofski alternativi*. 2021, No. 1.

D’Angelo 2002: D’Angelo, P. “News Framing as a Multiparadigmatic Research Program: A Response to Entman.” // *Journal of Communication*, vol. 52, no. 4, 2002, pp. 870–888.

Potter 2012: Potter, J. W. *Media Effects*. SAGE Publications.

Roskos-Ewoldsen et al. 2002: Roskos-Ewoldsen, D. R., Roskos-Ewoldsen, B., and Carpentier, F. R. D. “Media Priming: A Synthesis.” – In: *Media Effects*. Routledge, pp. 107–130.